

Το ανέσπερο φώς της ορθοδοξίας

Το φώς δεσπόζει, σηματοδοτώντας ιδέες και νοήματα, κατεξοχήν στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Το γεγονός αυτό έχει αδιάψευστη βαρύτητα, που δεν έχει μελετηθεί όσο θα έπρεπε ούτε έχουν αναζητηθεί οι ερμηνείες του. Ίσως η έντονη παρουσία του φωτός στον ελληνικό κόσμο, που διαχρονικά αποτελεί την βάση της Ορθοδοξίας, να δίνει μια εξήγηση για την κατανόηση του φαινομένου.

Το φώς θεωρείται ως ουσιώδης ιδιότητα της θεία φύσης. Ο Θεός δεν αποκαλύπτεται μέσω κάποιου σχήματος αλλά απλώς ως φώς.

Ο Θεός είναι όχι μόνο δημιουργός του φυσικού φωτός, αλλά το ίδιο το “Φώς το αληθινό που φωτίζει κάθε άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον”.

Είναι χαρακτηριστική η κεντρική σημασία του φωτός στην μεγαλύτερη ίσως από τις εορτές της Ορθοδοξίας, Το Άγιο Πάσχα. Λίγο πριν από την Ανάσταση, το “άγιο φώς” μεταδίδεται από την “ακοίμητη” κανδήλα της Αγίας Τραπέζης στις λαμπάδες των πιστών και προκαλεί αισθήματα αλληλεγγύης και την προσδοκία μιας αναστάσιμης ζωής. Καθώς ψάλλεται το “Δεύτε λάβετε φώς εκ του ανεσπέρου φωτός”, ανάβουν θριαμβευτικά όλα τα φώτα της εκκλησίας, προμηνύοντας την νίκη του φωτός επί του σκότους, της ζωής επί του θανάτου. Σε μια άλλη μεγάλη γιορτή της Ορθοδοξίας, τα Θεοφάνεια, εορτάζεται η βάπτισμα του Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό. Η θρησκευτική τελετουργία αναμινύεται με τις εθιμικές ελληνικές παραδόσεις και η επωδός “ Σήμερα τα φώτα και οι φωτισμοί ” αναδεικνύει την σημασία του φωτός ως συμβόλου και μυστικού νοήματος της θρησκευτικής πίστης.

Η σύλληψη του Θεού ως ενιαίας πηγής φωτός φώς, επηρέασε και την Βυζαντινή τέχνη και αισθητική. Ο χριστιανισμός έδωσε στην τέχνη νέα διάσταση –διάσταση πνευματικού βάθους. Έτσι μπορούμε να κατανοήσουμε φαινόμενα, όπως είναι η έλλειψη φωτοσκιάσεων στην βυζαντινή τέχνη”.

Στη βυζαντινή τέχνη δηλαδή ο καλλιτέχνης δεν προσθέτει στο έργο του σκοτάδι, αλλά φώς. Πλάθει με το φώς”.

Οι αντιλήψεις περί φωτός και τα σπουδαιότερα θεολογικά κείμενα της Ορθόδοξης παράδοσης επηρέασαν και την βυζαντινή θρησκευτική

αρχιτεκτονική, που έκανε συνειδητά χρήση του φυσικού φωτός για να ενισχύσει την ατμόσφαιρα και τους συμβολισμούς της θείας λειτουργίας. Το φυσικό φώς έτσι χρησίμευε σαν όχημα για την σύλληψη του νοητού ή αληθινού φωτός που έχει θεία προέλευση.

Από το βιβλίο του Γ.Γραμματικάκη "Η αυτοβιογραφία του φωτός"